

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

Ławnik SN Arkadiusz Sopata

Protokolant st. inspektor sądowy Marta Brzezińska

przy udziale obwinionego sędziego X. Y.

na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 28 stycznia 2025 r.

w sprawie obwinionego sędziego Sądu Okręgowego w K. w stanie spoczynku X. Y.

po rozpoznaniu odwołania obwinionego od wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2024 r. sygn. akt I ZSK 30/22

I. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

**II. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb
Państwa.**

Arkadiusz Sopata Paweł Wojciechowski Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Okręgowego w K. w stanie spoczynku X. Y. został obwiniony o to, że w dniu 18 września 2019 r. w K. kierował w ruchu lądowym samochodem osobowym marki V. nr rej. [...] w stanie nietrzeźwości oraz nie zachowując w związku z tym należytej ostrożności w ruchu drogowym doprowadził do kolizji z samochodem marki P. o nr rej. [...] kierowanym przez W. W., czym uchybił godności sędziego, tj.

o czyn z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz. U. 2020 r. poz. 365 ze zm. – dalej powoływana jako: „u.s.p.”).

Wyrokiem z dnia 22 lipca 2021 r. Sąd Rejonowy w R., wydanym w sprawie o sygnaturze akt [...], uznał oskarżonego X. Y. za winnego tego, że w dniu 18 września 2019 r. w K., woj. [...], znajdując się w stanie nietrzeźwości sięgającym stężenia 0,50 mg/l, I badanie o godz. 15:14, 0,50 mg/l, II badanie o godz. 16:40, 0,618 mg/l, III badanie o godz. 16:45, 0,610 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu prowadził samochód marki V. o nr rej. [...] w ruchu lądowym, tj. przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych każda po 100 złotych, środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat, środek karny w postaci świadczenia pieniężnego w kwocie 5000 zł oraz koszty sądowe. Prawomocnym wyrokiem z dnia 11 stycznia 2022 r. Sąd Okręgowy w R., wydanym w sprawie [...], na skutek apelacji wniesionych przez oskarżyciela publicznego i oskarżonego, utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w R. z dnia 22 lipca 2021 r. sygn. akt [...].

Wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2024 r. Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. akt I ZSK 30/22, uznał obwinionego X. Y. winnym popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 107 § 1 u.s.p., przyjmując, że wyczerpuje ono jednocześnie znamiona czynu zabronionego przewidzianego w art. 178a § 1 k.k. i za to na podstawie art. 104 § 3 pkt 4 w zw. z art. 104 § 2 u.s.p. wymierzył mu karę pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia, zaś kosztami postępowania dyscyplinarnego obciążył Skarb Państwa.

Odwołanie od powyższego wyroku wniósł obwiniony sędzia Sądu Okręgowego w K. w stanie spoczynku X. Y., zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o karze. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił rażącą niewspółmierność surowości orzeczonej kary pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia. Na podstawie tak skonstruowanego zarzutu obwiniony sędzia X. Y. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części zaskarżonej poprzez orzeczenie łagodniejszej kary dyscyplinarnej lub uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w tym zakresie Sądowi I instancji. W uzasadnieniu odwołania wskazał, że nie kwestionuje dokonanej przez Sąd

Najwyższy oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu jako znacznej, ale wskazał na brak okoliczności obciążających oraz istnienie okoliczności łagodzących w postaci: 30 lat nienagannej pracy wykonywanej stabilnie, wydajnie i terminowo, nie stosowania żadnych środków dyscyplinujących, pojednania się z pokrzywdzonym i natychmiastowego naprawienia powstałej szkody materialnej.

Na rozprawie w dniu 28 stycznia 2025 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w K. wniósł o nieuwzględnienie odwołania obwinionego i utrzymanie w mocy zaskarżonego orzeczenia. Obwiniony sędzia poparł swoje odwołanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Odwołanie obwinionego sędziego nie zasługiwało na uwzględnienie, a podniesiony w nim zarzut odwoławczy nie uzasadnia zmiany kwestionowanego przez skarżącego rozstrzygnięcia.

W toku dotychczasowego postępowania potwierdzono opisany w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji stan faktyczny i wszystkie istotne okoliczności zdarzenia. Obwiniony nie kwestionował przy tym ustaleń faktycznych, w tym oceny samego czynu i jego kwalifikacji prawnej. Sąd odwoławczy zapoznając się ze zgromadzonym materiałem dowodowym stwierdził, że ustalenia powyższe nie budzą wątpliwości, a rozstrzygnięcie Sądu *meriti* mieści się w granicach podmiotowych i przedmiotowych przypisanego sędziemu czynu.

Sąd Dyscyplinarny wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę, uważając, by jej dolegliwość była odpowiednia do stopnia winy, oraz uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu i biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego prezentowany jest jednolity pogląd, iż przewinienie dyscyplinarne, którego opis odpowiada ustawowym znamionom czynu zabronionego stypizowanego, jako przestępstwo umyślne, należy do najcięższej kategorii przewinień służbowych sędziów. Popętnienie przez sędziego takiego przewinienia stanowi wyraz tak rażącego

lekceważenia porządku prawnego, że z reguły powoduje utratę kwalifikacji do sprawowania urzędu sędziego, niezależnie od oceny jego wcześniejszej służby i uzasadnia wymierzenie najsurowszej z kar dyscyplinarnych. Tego rodzaju przewinienie nie tylko bowiem dyskwalifikuje sędziego, od którego wymaga się nieskazitelnego charakteru, ale także podważa zaufanie obywateli do wymiaru sprawiedliwości (por. wyrok z 30 września 2016 r., SNO 35/16; z 16 czerwca 2016 r., SNO 20/16; z dnia 5 czerwca 2014 r., SNO 24/14; z dnia 31 stycznia 2013 r., SNO 56/12; z dnia 27 sierpnia 2007 r., SNO 47/07 oraz uchwałę Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego z dnia 8 maja 2002 r., SNO 8/02). Jako przykład podaje się najczęściej prowadzenie w ruchu lądowym pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości. W takim przypadku przyjmuje się, że nawet pomimo wieloletniej nienagannej służby, odpowiednią karą powinno być z reguły złożenie sędziego z urzędu. Wobec tego jedynie nadzwyczajne okoliczności, mieszczące się zwykle w ramach instytucji kontratypów usprawiedliwiają sędziego, tak jak każdego innego obywatela, że nie respektował zakazu prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości (por. wyrok Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego z 8 lutego 2011 r., SNO 58/10; z dnia 27 marca 2007 r., SNO 13/07; z dnia 9 marca 2006 r., SNO 6/06; z dnia 10 września 2002 r., SNO 27/02). Podkreślenia wymaga, że w powołanych powyżej orzeczeniach wymierzenie obwinionym najsurowszej kary dyscyplinarnej jaką jest złożenie sędziego z urzędu (art. 109 § 1 pkt 5 u.s.p.) czy pozbawienia prawa spoczynku z prawem do uposażenia (art. 104 § 3 pkt 4 u.s.p.) miało miejsce najczęściej wówczas, gdy obwiniony sędzia spożywał alkohol, a następnie w niedługim czasie od spożycia alkoholu, będąc świadomy swego stanu nietrzeźwości, decydował się prowadzić samochód.

Zdaniem Sądu Najwyższego, zastosowanie przez Sąd I instancji kary najsurowszej z katalogu kar dyscyplinarnych nie czyni z niej automatycznie kary rażąco niewspółmiernej. Należy wskazać, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem sądowym, nie każda nietrafność orzeczenia o karze, ale tylko jej rażąca niewspółmierność uzasadnia zmianę orzeczenia o karze (art. 438 pkt 4 k.p.k.). Niewspółmierność rażąca to znaczna, zasadnicza, "bijąca w oczy" różnica między karą wymierzoną a karą sprawiedliwą. Zarzut rażącej niewspółmierności kary jako zarzut z kategorii ocen można zasadnie podnosić tylko wówczas, gdy kara jakkolwiek

mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy (zob. wyrok Sądu najwyższego z 21 stycznia 2003 r., sygn. SNO 57/02). Okoliczności takie jak dotychczasowy nienaganny przebieg służby, niekaralność dyscyplinarna i przyznanie się do popełnienia czynu nie wskazują na szczególne cechy osobowościowe sędziego warte wyeksponowania w kontekście doboru rodzaju kary i jej wymiaru za popełnione przewinienie dyscyplinarne, gdyż powinny stanowić oczywistą regułę, przez co nie mogą być wyjątkiem wartym szczególnego traktowania. Wprawdzie również w razie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego o największym ciężarze gatunkowym nie jest wyłączone uwzględnienie okoliczności łagodzących, uzasadniających odstępnie od wymierzenia najsurowszej kary, muszą to jednak być okoliczności szczególnie wyjątkowe, dotyczące zarówno samego przewinienia, jak i osoby sędziego (zob. także wyrok Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego z 21 października 2008 r., SNO 78/08; z 14 września 2016 r., SNO 7/16 i powołane w nich orzeczenia).

W realiach niniejszej sprawy przesłanki te skłaniają do utrzymania zaskarżonego rozstrzygnięcia w przedmiocie kary jako sprawiedliwej za popełniony delikt dyscyplinarny. Wszystkie wskazane przez obwinionego sędziego okoliczności, aczkolwiek warte uwzględnienia z punktu widzenia wymierzenia kary, nie mogą jednak umniejszyć ani stopnia winy, ani stopnia szkodliwości czynu obwinionego. Ani wieloletnia nienaganna służba wykonywana stabilnie, wydajnie i terminowo, ani niekaralność dyscyplinarna, które powinny być zasadą w pracy sędziego, nie eliminują również w ocenie Sądu Najwyższego potrzeby zastosowania najsurowszej reakcji na fakt, że sędzia o takim doświadczeniu, orzekający w sprawach karnych, posiadający wiedzę o skutkach swojego postępowania świadomie prowadził pojazd mechaniczny po spożyciu alkoholu.

Nie sposób też podzielić argumentu skarżącego (s. 6 odwołania) jakoby orzeczona wobec niego kara naruszyła zasadę humanitaryzmu z art. 3 k.k. Sąd Najwyższy pragnie podkreślić, że dyspozycja tego przepisu nakazuje stosowanie środków przewidzianych w tym kodeksie w szczególności z uwzględnieniem godności człowieka. Skoro stwierdzone zachowanie obwinionego sędziego mierzyło w godność sprawowanego przez niego urzędu sędziego, to zastosowana wobec

niego sankcja dyscyplinarna nie może być postrzegana jako pozostająca w konflikcie z jego godnością osobistą. W praktyce od sędziego wymaga się bowiem więcej i musi się on liczyć z tym, że wszelkie jego naruszania prawa spotkać się mogą, a nawet powinny, z reakcją nie tylko w postaci odpowiedzialności karnej, ale i dodatkowo z odpowiedzialnością dyscyplinarną.

Z tych wszystkich względów, odwołanie obwinionego sędziego należało uznać za niezasadne.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 133 u.s.p. obciążając nimi Skarb Państwa.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[M. T.]

[r.g.]

Arkadiusz Sopata Paweł Wojciechowski Maria Szczepaniec